

KUD: 37(496.51)(05)

FORMAT E BASHKËPUNIMIT EFEKTIV MËSIMDHËNËS - NXËNËS NË ARSIMIN E MESËM TË LARTË NË KOSOVË

Prof. dr. Safete Statovci-Shala
Instituti Pedagogjik i Kosovës
E-mail: Safete_shala2@hotmail.com

Abstrakt

Format e bashkëpunimit efektiv ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve përbëjnë komponentë thelbësorë në zhvillimin individual dhe ndërtimin e marrëdhënieve në kontekstin arsimor. Format e bashkëpunimit përfaqësojnë një proces ndërpersonal kompleks, duke krijuar mundësi të shumta për shprehjen e aftësive komunikuese dhe interpretative. Këto forma luajnë rol shumë të rëndësishëm në strukturimin e marrëdhënieve, qoftë në nivel individual apo institucional, duke mundësuar ndërtimin e tyre në mënyrë të strukturuar, të përshtatshme, dhe reciprokisht të pranueshme.

Qëllimi i këtij hulumtimi është të analizojë dhe të identifikojë format e bashkëpunimit ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve, duke u bazuar në përvojat praktike të shkollave në këtë drejtim. Për realizimin e studimit, është aplikuar një qasje e kombinuar metodologjike, duke integruar metoda sasiore dhe cilësore. Të dhënat sasiore janë mbledhur përmes pyetësorëve të administruar me nxënës, ndërsa të dhënat cilësore janë siguruar përmes pyetjeve të hapura dhe intervistave të strukturuar me mësimitdhënës. Mostra e përzgjedhur përbëhet nga nxënës të klasave të dhjeta, të njëmbëdhjeta dhe të dymbëdhjeta, si dhe nga mësimitdhënësit që punojnë me ta, duke përfshirë komunën e Prishtinës. Analiza e të dhënave empirike dhe intervistave me palët e interesit kanë mundësuar nxjerrjen e përfundimeve dhe rekomandimeve të bazuara për institucionet arsimore dhe aktorët relevantë.

Rezultatet tregojnë se 27.5% (n=56) e nxënësve raportojnë se përfshihen në format e bashkëpunimit efektiv ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve, çka sugjeron një kulturë të hapur dhe nxënës më të motivuar dhe aktivë. Ndërkohë, 41.2% (n=84) e nxënësve angazhohen në bashkëpunim të tillë "ndonjëherë", që mund të lidhen me faktorë të ndryshëm, si temat e mësimit, stilet e mësimitdhënësve, ose tiparet individuale të nxënësve.

Në përfundim të studimit, duke integruar gjetjet nga analiza e rezultateve empirike dhe shqyrtimi i literaturës shkencore bashkëkohore mbi këtë temë, ofrohet një pasqyrë e detajuar mbi organizimin e aktiviteteve dhe formave efektive të bashkëpunimit ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve në arsimin e mesëm të lartë në Kosovë. Bazuar në këto gjetje, propozohen një sërë rekomandimesh për institucionet arsimore dhe politikëbërësit, me qëllim të përmirësimit të praktikave bashkëpunuese në mjedisin arsimor.

Fjalët kyçe: format e bashkëpunimit, komunikimi, mësimitdhënësit, nxënësit, shkollat

Effective collaboration formats between teachers and students in higher secondary education in Kosovo

Abstract

Effective collaboration formats between teachers and students are essential components in individual development and the establishment of relationships within the educational context. These formats represent a complex interpersonal process, creating numerous opportunities for the expression of communicative and interpretative skills. They play a significant role in structuring relationships, whether on an individual or institutional level, allowing them to be developed in a structured, appropriate, and mutually acceptable manner.

The aim of this research is to analyze and identify the formats of collaboration between teachers and students, based on practical experiences from schools in this regard. For the realization of the study, a combined methodological approach was applied, integrating both quantitative and qualitative methods. Quantitative data were collected through surveys administered to students, while qualitative data were obtained through open-ended questions and structured interviews with teachers. The selected sample consists of 10th, 11th, and 12th-grade students, as well as the teachers working with them, including the municipality of Prishtina. The analysis of empirical data and interviews with stakeholders has led to the formulation of conclusions and recommendations for educational institutions and relevant actors.

The results show that 27.5% (n=56) of students' report being involved in effective collaboration formats with teachers, suggesting an open culture and more motivated and active students. Meanwhile, 41.2% (n=84) of students engage in such collaboration "sometimes," which may be linked to various factors such as teaching topics, teaching styles, or individual student characteristics.

In conclusion, by integrating findings from the analysis of empirical results and examining contemporary scientific literature on this topic, a detailed overview is provided regarding the organization of activities and effective collaboration formats between teachers and students in higher secondary education in Kosovo. Based on these findings, a series of recommendations are proposed for educational institutions and policymakers to improve collaborative practices in the educational environment.

Keywords: *Collaboration formats, communication, teachers, students, school*

1. Hyrje

Format e bashkëpunimit në institucionet arsimore, sidomos ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve, kanë një rëndësi të veçantë, pasi nga kultura e këtij bashkëpunimi varet performanca e përgjithshme në shkollë. Format e bashkëpunimit efektiv janë faktorët kryesorë në procesin e mësimdhënies dhe në vlerësimin e njohurive të nxënësve.

Në kontekstin aktual, disa faktorë të jashtëm ndikojnë negativisht në sjelljen e nxënësve, përfshirë përdorimin e tepërt të teknologjive moderne, si: telefonat celularë, interneti dhe rrjetet sociale. Kjo ka shkaktuar një reduktim të vëmendjes së nxënësve ndaj shkollës, arsimit, dhe bashkëpunimit me mësimdhënësit. Niveli i bashkëpunimit ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve është i lidhur ngushtë me vlerat dhe praktikat e bashkëpunimit që ndërtohen në shkollë, si dhe marrëdhëniet e krijuara ndërmjet mësimdhënësve, nxënësve dhe prindërve.

Në mësimdhënien bashkëkohore mund të përdoren një sërë formash të bashkëpunimit ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve. Disa nga format më të përdorura të punës mësimore janë:

- Puna në grupe: Nxënësit punojnë së bashku për të realizuar detyra apo për të diskutuar tema të caktuara;
- Puna në dyshe: Nxënësit punojnë në dy grupe të vogla për të nxjerrë përfundime ose për të diskutuar ide;
- Puna individuale: Nxënësit kryejnë detyra dhe aktivitete të përcaktuara nga mësimdhënësit, duke u fokusuar në zhvillimin e aftësive të tyre individuale.
- Forma frontale e punës: Mësuesi udhëzon nxënësit në klasë në mënyrë më tradicionale, duke ofruar informacion dhe udhëzime për nxënësit në mënyrë të drejtpërdrejtë.

Format e punës mësimore janë të varura nga aftësitë e nxënësve, materialet mësimore dhe objektivat e përcaktuara për çdo lëndë. Pavarësisht përdorimit të këtyre formave, bashkëpunimi ndërmjet nxënësve dhe mësimdhënësve mbetet shpesh një aspekt jo i adresuar mjaftueshëm në kërkimet dhe analizat aktuale.

Bashkëpunimi efektiv është një faktor me rëndësi për realizimin e partneriteteve brenda shkollës, si me partnerët e jashtëm, ashtu edhe me aktorët e tjerë të interesuar. Ky partneritet është thelbësor për krijimin e një mjedisi arsimor gjithëpërfshirës dhe për përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve.

Mësimdhënësit, nxënësit dhe Këshilli i Shkollës, si organe kompetente, kanë një rol domethënës në përcaktimin e strategjive për realizimin e objektivave të qarta, komunikimin e qëllimeve dhe kërkesave, si dhe zhvillimin e një klime pozitive të përshtatshme për mësimdhënie dhe bashkëpunim efektiv. Bashkëpunimi i qartë dhe i hapur ndihmon për të krijuar një partneritet të fortë me organet e tjera të rëndësishme, duke siguruar që të gjitha palët të jenë të informuara dhe të angazhuara në procesin arsimor.

Për të krijuar një bashkëpunim efektiv dhe të suksesshëm në shkolla, është e domosdoshme që të planifikohet dhe të strukturohet qartë mënyra e bashkëpunimit. Ky plan duhet të marrë parasysh nevojat dhe karakteristikat e mjedisit shkollor, duke përfshirë format dhe metodat e bashkëpunimit që duhet të përdoren, si dhe sfidat që lidhen me përdorimin e teknologjisë dhe ndikimet e saj në sjelljen e nxënësve. Mënyra se si zhvillohen format e bashkëpunimit në shkollë ka ndikim të drejtpërdrejtë në procesin arsimor dhe në ndërtimin e një klime pozitive në klasë, të shëndetshme dhe produktive për të gjithë mësimdhënësit dhe nxënësit.

Ky studim do të kontribuojë në kuptimin e mënyrave të ndryshme të bashkëpunimit efektiv në shkolla dhe do të ndihmojë në zhvillimin e strategjive të reja për përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve. Ky studim do të ofrojë udhëzime konkrete dhe rekomandime për përdorimin e metodave të mësimdhënies dhe komunikimit, të cilat do të ndihmojnë në krijimin e një mjedisi më produktiv dhe gjithëpërfshirës. Në nivel politik, ky studim mund të kontribuojë në zhvillimin e politikave të arsimit që mbështesin përdorimin e teknologjisë në mënyrë të qëndrueshme dhe efikase, duke siguruar që ky zhvillim të mos e dëmtojë performancën e nxënësve.

2. SHQYRTIMI I LITERATURËS

Format më të përshtatshme të ndërveprimit mësimdhënës-nxënës janë mbledhjet e prindërve, të nxënësve, të arsimtarëve; takimet me grupet e interesit; takimet individuale, takimet në çifte, vizitat në shkollë, në familje, në komunitet; takimet në seminare, konferenca, përvjetorë etj. Këto forma të komunikimit quhen të drejtpërdrejta, sepse komunikohet pa ndërmjetësimin e mjeteve ose personave të tjerë. (Deva, Zuna et al., 2024, f.149).

Edhe mbledhjet e prindërve dhe të shkollës organizohen për qëllime të ndryshme dhe me karakter të ndryshëm, si: informimi i prindërve në fillim të vitit shkollor për jetën dhe punën në klasë dhe ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve. Ekzistojnë format e bashkëpunimit dhe komunikimit, pastaj mbledhjet e prindërve në nivel shkolle, në të cilat marrin informata të përgjithshme për shkollën, informohen për rregulloren e shkollës, tekstet, donacionet e komunitetit, detyrat dhe përgjegjësitë e secilës palë, paralajmërimet nga rreziqet e caktuara, informimi për drejtimet në ShML, pritjet nga nxënësit, mësimdhënësit, prindërit dhe komuniteti etj. (Muzlijaj, 2014, f. 146). Së bashku me stafin mësimor të shkollave, duhet të përpiqemi të ruajmë traditat e mira të shkollave duke krijuar një imazh pozitiv të bashkëpunimit të efektshëm dhe komunikimit ndërmjet mësimdhënësve dhe të nxënësve. Ky bashkëpunim i mirë ndikon pozitivisht në procesin mësimor duke krijuar një mjedis respekti për nxënësit, mësuesit, prindërit etj. Objektivat nuk mund të arrihen pa një bashkëpunim efektiv ndërmjet mësuesve, nxënësve dhe prindërve (Dreshaj et al., 2013, f.59). Efektiviteti i procesit të mësimdhënies dhe nxënies përcaktohet nga një gamë e gjerë e kushteve në të cilat ai realizohet. Ndërthurja e drejtë ose jo e këtyre kushteve gjatë procesit mësimor çon në plotësimin e objektivave dhe lehtësimin e procesit të nxënies ose në mosrealizimin e tyre.

Sipas Gixharit (2019), ndër faktorët që përbëjnë procesin mësimdhënie-nxënie janë: nxënësi me nivelin dhe nevojat e tij, lënda, mësuesi me nivelin e përgatitjes, organizimin e pyetjeve dhe aftësinë në përcjelljen e mesazheve të mësimdhënies, mënyrën e organizimit të mësimdhënies, format e të nxënies, kushtet mjedisore të nxënies, problemet që has nxënësi, aftësia dhe

niveli i përgatitjes së nxënësit në përballimin e problemeve, mbështetja ose ndihma që jep mësuesi në përballimin e tyre, metodat dhe mënyrat e komunikimit dhe e bashkëveprimit mësues - nxënës - prind (Gixhari, 2019, f. 17). Për shkak të ndryshimeve në rezultatet dhe masat e rezultateve, nuk ishte e mundur të përdorej meta-analiza për të vlerësuar se si cilësia e ndërveprimeve të matura në klasë lidhet me rezultatet e nxënësve.

Deri më tani kemi përshkruar disa teknika diskutimi, të provuara si të suksesshme nga përvoja e zbatimit. Qëllimi i të gjitha këtyre teknikave është të përfshihen nxënësit, në bashkëpunim me mësime të mësimdhënësit, në mënyrë aktive, në komunikime gojore të menduara. Të nxënët në bashkëpunim ka shumë gjëra të përbashkëta me diskutimin në grupe të vogla (Musai, 2003, f. 180).

Mësime të mësimdhënësit duhet të negociojnë përmbajtjen dhe metodologjinë me nxënësit e tyre. Nevojat themelore të nxënësve ndihmojnë në formësimin e mënyrës dhe përmbajtjes së asaj që do të mësohet. Mësime të mësimdhënësit aplikojnë teknika bashkëpunuese dhe aktive të të nxënët që i fuqizojnë nxënësit, duke ua përshtatur detyrat nevojave zhvillimore të nxënësve të ndërtuara mbi nevojat primare (Rexha, 2019, f.55). Meqenëse në kuadrin e faktorëve subjektivë merr pjesë edhe familja që luan një rol të rëndësishëm në edukim dhe arsimimin e fëmijëve, rol i cili në të kaluarën nuk ka pasur asnjë lloj efekti apo kooperimi të ndërsjellë me institucionin e shkollës dhe më gjerë. Familja ishte një lloj shtylle jofrytëdhënëse, që nuk i lejohej partneriteti në shkollë, sepse mendoj se kjo parimisht do të vështirësonte bashkëpunimin e ndërsjellë të tre faktorëve të partneritetit (Rexhepi & Veseli, 2020 f.45).

Fakti që këto efekte të format e bashkëpunimit mësime të mësimdhënës-nxënës barten edhe në vitin e ardhshëm, edhe të nxënësit e rinj, dhe kur nuk kishte më mentorim 30% e mësime të mësimdhënësve po e jepnin të paktën pak më ndryshe përmbajtjen mësimore krahasuar me vitin e parë. Sugjeron se efektet u shkaktuan nga ndryshime të qëndrueshme të mësime të mësimdhënësit në klasë, si një mjedis sjelljeje, dhe jo nga efektet e kufizuara të nxënësve vetëm në vitin e ndërhyrjes dhe klasën përkatëse (Allen et al., 2013, f. 62). Mësime të mësimdhënësit shprehën disa perceptime lidhur me bashkëpunimin efektiv me nxënësit. Tema e parë, që doli nga analizat, ishte se mësime të mësimdhënësit e kuptonin qartë

lidhjen midis arsimimit dhe edukimit. Gjatë intervistës së parë, respondentit 2 deklaroi se parimet psikologjike të gamifikimit tashmë ekzistojnë në arsimin e mesëm të lartë. Nga ana tjetër, respondentit 1 theksoi se ajo e kuptonte lidhjen midis edukimit dhe gamifikimit, por theksoi se kjo lidhje nuk ishte gjithmonë e qartë për nxënësit. Ndërkohë, respondentit 3 vuri në dukje se koncepti i lojërave mund të integrohej në një kontekst shkollor (Jedel, 2021, f. 62).

Nivelet e kodimit u përcaktuan gjatë studimit të mëparshëm, bazuar në treguesit kryesorë që dolën në pah për dialogun (pjesëmarrja e mësimdhënësve dhe nxënësve, elaborimi dhe shtrimi i pyetjeve, të përkufizuara). Klasat u grupuan duke marrë parasysh frekuencat mesatare të këtyre variablave në dy orët e regjistruara të mësimin. Në këtë analizë iu kushtua vëmendje e veçantë kuadrove dhe ekspertëve me vlera të larta dhe të ulëta (Hennessy et al., 2021, f. 186 - 211).

Mësimdhënësit përshkruan se kur punonin së bashku dhe ndanin përgjegjësitë dhe detyrat, pritej që kontributi i secilit të çonte në sukses. Sipas pjesëmarrësve, kjo çonte në një ngarkesë më të vogël pune (Saks et al., 2025, f. 9).

Me qëllim të kompletimit të informacioneve përkitazi me tiparet e mësimdhënësit, do të prezantojmë disa nga klasifikimet e autorëve të ndryshëm përkitazi me këtë çështje. Do t'i inkorporojmë natyrshëm në substancën e trajtesës sonë.

Tiparet psikologjike të mësimdhënësit të theksuara janë determinuese të punës pedagogjike me nxënësit në shkollë, por edhe për partneritetin përbrenda shkollës dhe me faktorët e jashtëm - familjen dhe komunitetin. Të një rëndësie të veçantë për jetën e gjithmbarshme shkollë dalin edhe tiparet e tjera, që diktohen të evidentuara në tekstet e ndryshme dhe që manifestohen në praktikën pedagogjike (Deva, Zuna et al., 2024, f. 85).

3. Deklarimi i problemit të studimit

Problemi kryesor që trajtohet në këtë hulumtim konsiston në barrierat që e pengojnë realizimin e bashkëpunimit efektiv dhe komunikimit të qëndrueshëm ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve. Në veçanti, sfidat përfshijnë mungesën e informacionit të mjaftueshëm. Shpeshherë nxënësit dhe mësimitdhënësit nuk disponojnë mbi të dhëna të përditësuara dhe të strukturuar, të cilat janë të domosdoshme për zhvillimin e një komunikimi të qartë dhe efektiv.

Qasjet e ndryshme institucionale: Shkollat praktikojnë metodologji të ndryshme në proceset e bashkëpunimit dhe komunikimit, gjë që mund të rezultojë në mungesë koherence dhe integriteti në praktikën arsimore.

Kështu, përkufizimi i problemit thekson nevojën për të identifikuar dhe adresuar këto pengesa, në mënyrë që të krijohet një qasje të strukturuar dhe gjithëpërfshirëse në promovimin e bashkëpunimit efektiv dhe komunikimit të vazhdueshëm ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve. Ky studim synon të analizojë thellësisht përvojat e shkollave, të identifikojë sfidat kryesore dhe të ofrojë rekomandime të bazuara në analiza empirike për përmirësimin e praktikave aktuale në mjedisin arsimor.

4. Qëllimi i studimit, pyetjet kërkimore

Qëllimi i këtij hulumtimi është të analizojmë dhe të identifikojmë format e bashkëpunimit ndërmjet mësimitdhënësve dhe nxënësve, duke u bazuar në përvojat praktike të shkollave në këtë drejtim.

Pyetjet hulumtimit:

1. Cilat janë format e bashkëpunimit mësimitdhënës-nxënës, sipas përvojave tuaja si mësimitdhënës?
2. Sa janë të informuar nxënësit për format e bashkëpunimit mësimitdhënës-nxënës për një mësimit më efektiv?

3. Çfarë është mbështetja e mësimit për bashkëpunimin me nxënës për një mësime të efektshme?
4. Si ndikojnë format e bashkëpunimit ndërmjet mësimit dhe nxënësve në procesin mësimor?
5. Cilat janë pengesat (barrierat) kryesore që e vështirësojnë bashkëpunimin efektiv ndërmjet mësimit dhe nxënësve?

5. METODOLOGJIA

Modeli i hulumtimit është përshkruar, me qasje të përzier - cilësore dhe sasore. Për të arritur qëllimin dhe objektivat e hulumtimit, janë përdorur metoda dhe instrumente që mundësojnë të sigurohen të dhëna sasore dhe cilësore, në ndërlidhje me pyetjet mbi bashkëpunimin efektiv në mes të mësimit dhe nxënësve dhe intervistat e strukturuar.

5.1. Popullata dhe mostra

Popullata e këtij hulumtimi janë mësimit dhe nxënësit e shkollave të mesme të larta të komunës së Prishtinës. Nga ky popullacion kemi zgjedhur mostrën prej 8 mësimit dhe 204 nxënësve të shkollave të mesme të larta në Prishtinë, pra një mostër prej gjithsej 212 respondentësh.

5.2. Instrumentet e hulumtimit

Në studim si instrument kryesor kemi përdorur pyetësin për mësimit dhe pyetësin për nxënës. Pyetësi është përdorur për mbledhjen e të dhënave sasore dhe cilësore, sepse ka përmbajtur edhe pyetje të hapura dhe intervistë të strukturuar me mësimit, të cilat mundësojnë marrjen e të dhënave cilësore. Për realizimin e studimit kemi përdorur metoda statistikore dhe përshkruese, me anë të së cilave kemi paraqitur rezultatet nga hulumtimi i realizuar në terren.

5.3. Procedura e mbledhjes së të dhënave

Në fazën e parë janë mbledhur të dhënat përmes hulumtimit kabinetik, të cilat janë shqyrtuar, analizuar dhe sistemuar. Në fazën e dytë kemi përgatitur instrumentet e hulumtimit, i kemi pilotuar pyetësorët dhe, pas ndryshimeve dhe plotësimeve të nevojshme, hulumtimi është realizuar në terren me mbledhjen e të dhënave përmes pyetësorëve dhe intervistave të strukturuar me mësimdhënës.

5.4. Procedura e analizës së të dhënave

Të dhënat sasiore i kemi analizuar përmes metodës statistikore, përmes SPSS-it, dhe i kemi paraqitur në mënyrë grafike e tabelare. Përpunimi i të dhënave cilësore, të mbledhura nga pyetjet e intervistës së strukturuar, në bazë të së cilave pastaj kemi nxjerrë edhe konkluzione nga hulumtimi dhe rekomandimet se si të veprohet në të ardhmen.

5.5. Aspekte etike të hulumtimit

Në këtë hulumtim respektohen me përpikëri të gjitha parimet etike që lidhen me procesin e kërkimit shkencor. Përpara se të fillojë realizimi i studimit, është marrë leja përkatëse nga Drejtoria Komunale e Arsimit dhe më pas nga drejtori i shkollës, në të cilën është zhvilluar hulumtimi. Pjesëmarrësit u informuan në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme për qëllimin e studimit.

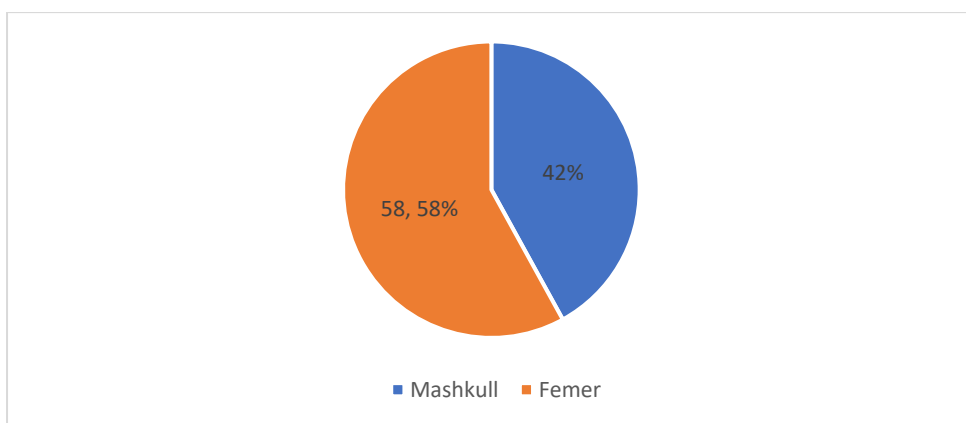
Të dhënat u trajtuan me kujdes të veçantë dhe ruhen në përputhje me rregulloret e mbrojtjes së të dhënave personale, duke siguruar plotësisht konfidencialitetin dhe anonimitetin e pjesëmarrësve.

6. REZULTATET E HULUMTIMIT

6.1. Hulumtimi me nxënës

Ky hulumtim është fokusuar në analizimin e formave të bashkëpunimit ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve në arsimin e mesëm të lartë në

Kosovë, duke synuar të evidentojë praktikat më efektive që ndikojnë në cilësinë e procesit mësimor dhe përvojën e nxënësve. Rezultatet e hulumtimit tregojnë se marrëdhënia mësimdhënës–nxënës nuk është vetëm një element shpjgues, por një faktor i rëndësishëm social dhe psikologjik që ndikon drejtpërdrejt në motivimin, përfshirjen dhe suksesin e nxënësve. Analiza e të dhënave ka treguar qartë se format e bashkëpunimit të bazuara në komunikim të hapur, respekt reciprok dhe metodologji aktive të të nxënësve kanë sjellë rezultate pozitive në zhvillimin e aftësive dhe arritjeve të nxënësve.

Grafiku 1. Gjinia

Analiza e të dhënave mbi gjininë e respondentëve përfaqëson një hap të rëndësishëm në kuptimin e strukturës demografike të pjesëmarrësve dhe në analizën e mundshme të variablave të lidhura me perceptimet, përvojat dhe sjelljet në raport me mësimdhënien dhe bashkëpunimin me nxënës.

Nga gjithsej 204 pjesëmarrës, 200 prej tyre kanë dhënë përgjigje në lidhje me gjininë.

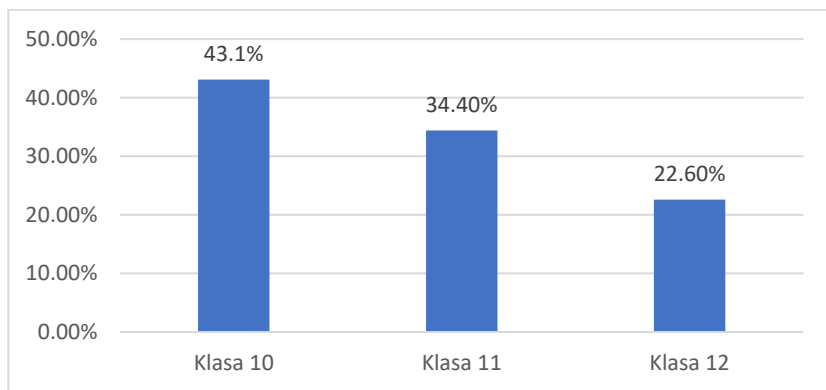
Rezultatet tregojnë se 58% (n=116) janë femra, ndërsa 42% (n=84) janë meshkuj. Kjo shpërndarje sugjeron një dominim të pjesëmarrjes së gjinisë femërore në këtë studim, i cili mund të ketë ndikim edhe në rezultatet e përgjithshme të analizës, sidomos në temat që lidhen me ndërveprimin

social, bashkëpunimin me mësime dhënësit, dhe perceptimin ndaj mbështetjes dhe motivimit të nxënësve në procesin mësimor.

Përqindja më e lartë e femrave mund të reflektojë përbërjen aktuale të programeve studimore, por, gjithashtu, mund të sinjalizojë gatishmërinë më të madhe të tyre për të marrë pjesë në hulumtime të natyrës pedagogjike dhe sociale.

Vlen të përmendet se 4 pjesëmarrës (1.96%) nuk kanë dhënë përgjigje në lidhje me gjininë, të cilët përbëjnë të dhëna të humbura. Megjithatë kjo përqindje është e vogël dhe nuk e cenon ndjeshëm vlefshmërinë statistikore të studimit, mungesa e këtyre të dhënave tregon rëndësinë që duhet t'i kushtohet plotësisht të informacionit bazë demografik në hulumtime, për të garantuar analizë të saktë dhe të balancuar.

Analiza gjinore mund të ndihmojë në identifikimin e nevojave të ndryshme dhe në hartimin e strategjive të personalizuara për përmirësimin e klimës pedagogjike dhe përfshirjes së barabartë të të gjithë nxënësve, pavarësisht gjinisë.

Grafiku 2. Klasat 10, 11, 12

Analiza e të dhënave mbi klasën e pjesëmarrësve në këtë studim ndihmon në kuptimin e përvojës arsimore në nivele të ndryshme të shkollimit të

mesëm dhe ofron mundësi për analizë krahasuese të perceptimeve dhe përfshirjes së nxënësve sipas moshës dhe nivelit të tyre arsimor.

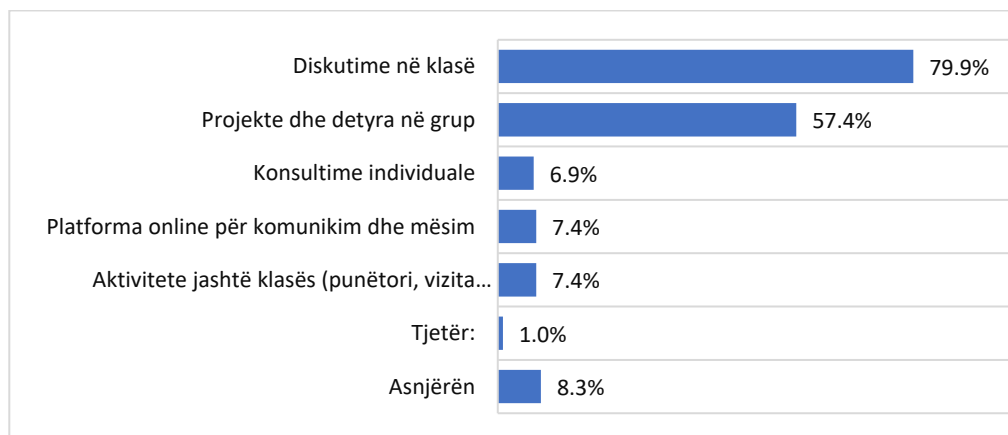
Nga gjithsej 204 të anketuar, 195 kanë dhënë përgjigje valide mbi klasën që ndjekin. Rezultatet tregojnë këtë shpërndarje:

43.1% (n=84) janë nxënës të klasës së 10-të;

34.4% (n=67) janë nxënës të klasës së 11-të;

22.6% (n=44) janë nxënës të klasës së 12-të.

Kjo shpërndarje tregon se pjesa më e madhe e pjesëmarrësve përbëhet nga nxënësit e arsimit të mesëm të lartë, kryesisht të klasës së 10-të. Kjo ka rëndësi të veçantë për interpretimin e përgjigjeve të dhëna në pjesën tjetër të pyetësorit, pasi përvoja e tyre në sistemin e arsimit të mesëm të lartë është më e kufizuar në krahasim me nxënësit e klasës së 12-të, të cilët zakonisht kanë zhvilluar më shumë aftësi të të menduarit kritik dhe janë më të familjarizuar me mënyrën e funksionimit të procesit mësimor dhe të bashkëpunimit me mësimdhënës.

Grafiku 3. Identifikimi i formave të bashkëpunimit që përdoren më shpesh nga mësimdhënësit tuaj

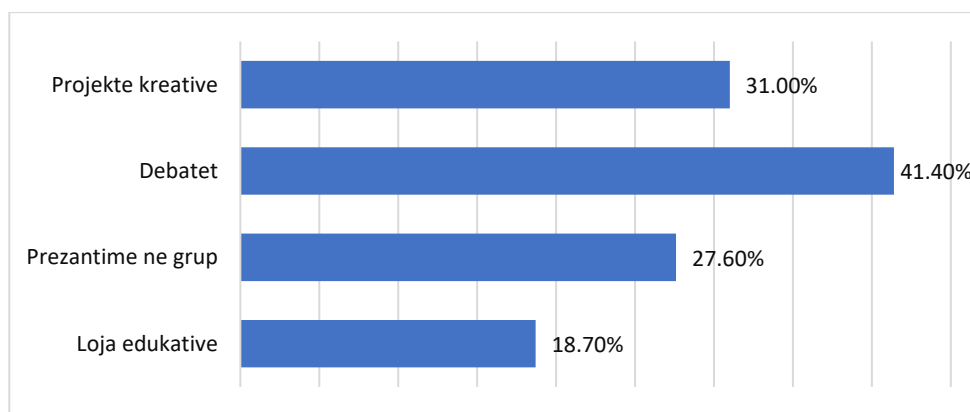
Nga analiza e pyetjes Cilat forma të bashkëpunimit i përdorin më shpesh mësimdhënësit tuaj?, mbi bazën e 343 përgjigjeve të 204 nxënësve, vërehet

se format më të përdorura janë diskutimet në klasë, me 163 raste (79.9%). Kjo tregon se diskutimet shihen si mënyra qendrore për reflektim, argumentim dhe shkëmbim idesh ndërmjet nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në vend të dytë renditen projektet dhe detyrat në grup, me 117 raste (57.4%), të cilat përforcojnë të nxënit bashkëpunues aftësitë ndërpersonale dhe ndërthurjen e njohurive teorike me aplikimin praktik.

Forma të tjera, si konsultimet individuale (6.9%), platformat online (7.4%) dhe aktivitetet jashtë klasës (7.4%), paraqiten në përqindje më të ulëta, duke treguar se ende nuk janë të integruara gjerësisht në praktikën pedagogjike.

Ndërkohë, 17 nxënës (8.3%) kanë theksuar se nuk kanë marrë pjesë në asnjë nga format e përmendura, gjë që sinjalizon një segment të papërfshirë në procesin e të nxënit. Rezultatet tregojnë se diskutimet në klasë dhe projektet në grup janë format më të përdorura të bashkëpunimit, duke nxitur reflektimin dhe të nxënit bashkëpunues. Përdorimi i kufizuar i formave të tjera dhe mospërfshirja e një pjese të nxënësve thekson nevojën për zgjerim metodash dhe qasje më gjithëpërfshirëse në procesin mësimor ndërmjet nxënësve dhe mësimitdhënësve.

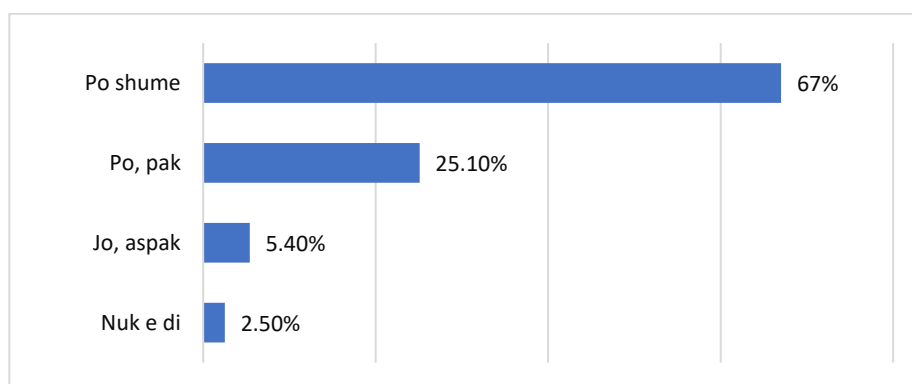
Grafiku 4. Specifikimi i llojeve të aktiviteteve në grup, të cilat ju ndihmojnë më shumë të bashkëpunoni me mësimitdhënësin.

Nga analiza e pyetjes Cilat lloje të aktiviteteve në grup ju ndihmojnë më shumë të bashkëpunoni me mësimdhënësin?, me 241 përgjigje nga 204 nxënës, dallohet një pasqyrë e qartë mbi strategjitë më efektive të bashkëpunimit.

Debatet janë forma më e përmendur (84 nxënës, 41.4%), duke u vlerësuar si mjet për zhvillimin e të menduarit kritik, artikullimin e ideve dhe ndërveprimin aktiv me mësimdhënësin, i cili shpesh vepron si moderator apo udhëzues. Në vend të dytë renditen projektet kreative (63 nxënës, 31.0%), që ofrojnë liri për zhvillim dhe punë të koordinuar, duke forcuar bashkëpunimin nxënës–mësimdhënës.

Prezantimet në grup (56 nxënës, 27.6%) nxisin punën kolektive dhe komunikimin e strukturuar, ndërsa mësimdhënësi mbështet dhe udhëzon gjatë procesit. Lojërat edukative (38 nxënës, 18.7%) kanë përqindje më të ulët, por krijojnë mjedis motivues e ndërveprues.

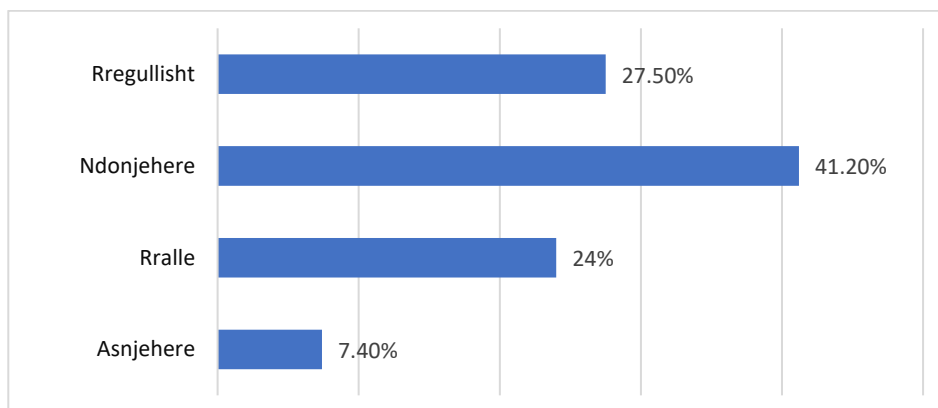
Në përfundim, nxënësit i preferojnë aktivitetet që kërkojnë komunikim të drejtpërdrejtë dhe angazhim kognitiv, si debatet dhe projektet kreative. Prandaj, institucionet dhe mësimdhënësit duhet të promovojnë forma bashkëpunuese të strukturuar, të larmishme dhe të përshtatura me nevojat e nxënësve për të rritur cilësinë e të nxënësve.

Grafiku 5. Shprehja e mendimit lidhur me ndikimin e bashkëpunimit me mësimdhënësin në suksesin tuaj në mësim.

Nga analiza e pyetjes A mendoni se bashkëpunimi me mësime ndikon në suksesin tuaj në mësime?, me 203 përgjigje, rezultoni se shumica e nxënësve - 67% (n=136), e lidhin suksesin e tyre me mësime. Një pjesë tjetër, 25.1% (n=51), e vlerëson ndikimin si të moderuar, ndërsa 5.4% (n=11) e konsiderojnë të papërfillshëm dhe 2.5% (n=5) nuk kanë një mendim të qartë. Edhe pse përqindjet e fundit janë të vogla, ato tregojnë nevojën për vëmendje ndaj shumëllojshmërisë së përvajave të nxënësve.

Nga këndvështrimi pedagogjik, rezultatet theksojnë rëndësinë e rolit të mësimeve përmes qartësisë të koncepteve, përgjigjeve ndaj pyetjeve, motivimit dhe mbështetjes emocionale. Këto gjetje sugjerojnë që institucionet të forcojnë komunikimin efektiv, mentorimin dhe konsultimet e rregullta, duke krijuar një mjedis më ndërveprues dhe mbështetës për nxënësit në raport me mësime.

Grafiku 6. Përshkrimi i shpeshtë i komunikimit me mësime brenda orës mësimore për çështje të ndryshme.

Nga analiza e pyetjes Sa shpesh komunikoni me mësime brenda orës mësimore për çështje të ndryshme?, me 204 nxënës, del një pasqyrë e qartë mbi dinamikën e ndërveprimit në klasë. Komunikimi gjatë orës mësimore është thelbësor për qartësimin e koncepteve dhe përfshirjen e nxënësve.

Rezultatet tregojnë se 27.5% (n=56) komunikojnë rregullisht, duke sugjeruar një kulturë të hapur dhe studentë më të motivuar e aktivë. Ndërkohë, 41.2% (n=84) komunikojnë ndonjëherë, gjë që lidhet me temën, stilin e mësimdhënësit ose tiparet personale të nxënësit. Po ashtu, 24% (n=49) komunikojnë rrallë dhe 7.4% (n=15) asnjëherë, çka përbën një të tretën e anketuarve dhe sinjalizon mungesë ndërveprimi. Kjo mund të lidhet me klimën e klasës, mungesë besimi, apo mungesë strategjish nxitëse nga mësimdhënësit.

Nga perspektiva pedagogjike, komunikimi i rregullt nxit jo vetëm përvetësimin e njohurive, por edhe mendimin kritik dhe kompetencat sociale. Mësimdhënësit që përdorin pyetje stimuluese japin rezultat konstruktiv, krijojnë një ambient të sigurt, dhe kontribuojnë në një atmosferë më dinamike. Përfundimisht, të dhënat tregojnë se ekziston një nivel mesatar i ndërveprimit, por me hapësirë të dukshme për përmirësim. Institucionet arsimore duhet të forcojnë kulturën e komunikimit në klasë dhe të trajnojnë mësimdhënësit për teknika efektive që rrisin përfshirjen e nxënësve.

Mendimi i nxënësve lidhur me praninë e një mësimdhënësi me të cilin ndihen më të afërt dhe komunikojnë më lirshëm

Nga analiza e pyetjes A keni ndonjë mësimdhënës me të cilin ndiheni më të afërt dhe komunikoni më lirshëm?, ofrohet një perspektivë e vlefshme mbi aspektin emocional dhe ndërpersonal mësimdhënës–nxënës, i cili është një komponent thelbësor në përvojën arsimore dhe zhvillimin profesional të nxënësve.

Nga të dhënat e mbledhura, nga një total prej 204 nxënësish, rezulton se 71.1% (n=145) e tyre kanë pohuar se kanë një mësimdhënës me të cilin ndihen më të afërt dhe me të cilin komunikojnë më lirshëm. Kjo përqindje e lartë nënvizon rëndësinë e krijimit të lidhjeve ndërpersonale pozitive në ambientin akademik.

Nga ana tjetër, 28.9% (n=59) e nxënësve kanë deklaruar se nuk ndihen të afërt me asnjë mësimdhënës dhe nuk kanë vendosur një komunikim të lirshëm me ndonjërin prej tyre. Ky tregues ngre shqetësime të rëndësishme,

pasi mungesa e një marrëdhënieje të tillë mund të jetë reflektim i stilit të mësimdhënësve, mungesës së qasjeve empatikë, ose një kulture akademike që nuk favorizon afërsinë dhe ndërveprimin.

Kjo situatë nënvizon nevojën që institucionet arsimore të promovojnë trajnime për mësimdhënësit që forcojnë aspektet ndërpersonale të mësimdhënies, si ndjeshmëria, dëgjimi aktiv dhe ndërtimi i besimit reciprok me nxënësit. Një mjedis mësimor i bazuar në respekt, mirëkuptim dhe komunikim të hapur ndihmon në përfshirjen më të gjerë të nxënësve dhe në përmirësimin e përvojës së tyre në shkollë.

Në përfundim, të dhënat tregojnë një situatë premtuese, por jo të përkryer. Shumica e nxënësve ndiejnë afërsi me një ose më shumë mësimdhënëse, por ekziston ende një përqindje domethënëse që mbetet jashtë këtij përfitimi emocional dhe mbështetës. Rrjedhimisht, kultivimi i marrëdhënieve të shëndetshme pedagogjike mbetet një prioritet për rritjen e cilësisë së arsimit dhe mirëqenies së nxënësve.

Tabela 1. Shprehja e mendimit lidhur me ndjesinë e lirë për të bërë pyetje dhe për të kërkuar ndihmë nga mësimdhënësit gjatë orëve të mësimit.

		Frequency	Valid Percent
Valid	Po, gjithmonë	78	38.4
	Po, ndonjëherë	82	40.4
	Jo, rrallë	34	16.7
	Jo, asnjëherë	9	4.4
	Total	203	100.0
Missing	System	1	
Total		204	

Nga analiza e pyetjes A ndiheni të lirë të bëni pyetje dhe të kërkonit ndihmë nga mësimdhënësit gjatë orëve të mësimit? kuptohet klima psikologjike dhe pedagogjike e klasës, e lidhur ngushtë me përfshirjen e studentëve dhe cilësinë e të nxënësve.

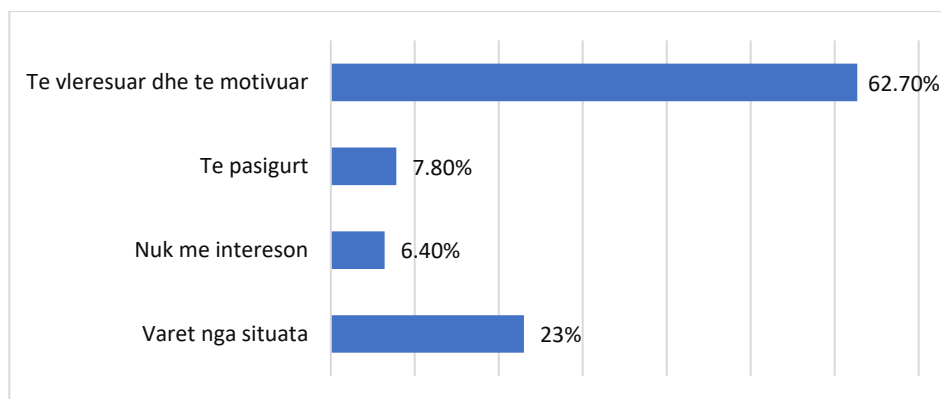
Kërkime Pedagogjike

Nga 203 nxënës, 38.4% (n=78) janë shprehur se ndihen gjithmonë të lirë për të bërë pyetje, duke treguar një ambient të hapur dhe mbështetës që nxit vetëbesimin dhe mendimin kritik. Ndërkohë, 40.4% (n=82) ndihen të lirë ndonjëherë, gjë që tregon se liria për të ndërvepruar shpesh varet nga lënda, stili i mësimdhënësit apo dinamika e klasës.

Rreth 16.7% (n=34) raportojnë se ndihen të lirë rrallë, ndërsa 4.4% (n=9) asnjëherë. Këto raste reflektojnë mungesë sigurie, frikë nga gjykimi apo përvoja negative që pengojnë ndërveprimin.

Në këndvështrim pedagogjik, ndjenja e sigurisë për të bërë pyetje është pjesë e “klimës psikologjike të klasës”. Roli i mësimdhënësit është kyç përmes gjuhës inkurajuese, hapësirës për pyetje dhe reagimeve respektuese.

Në përfundim, ndonëse shumica e nxënësve ndihen të lirë të pyesin, ekzistenca e një grupi të konsiderueshëm që përjeton kufizime kërkon trajnim të mësimdhënësve për ndërtimin e një klime të sigurt e gjithëpërfshirëse, ku çdo nxënës ndihet i inkurajuar dhe i respektuar.

Grafiku 7. Mënyra se si ndiheni kur mësimdhënësi ju jep mundësinë të shprehni opinionin tuaj.

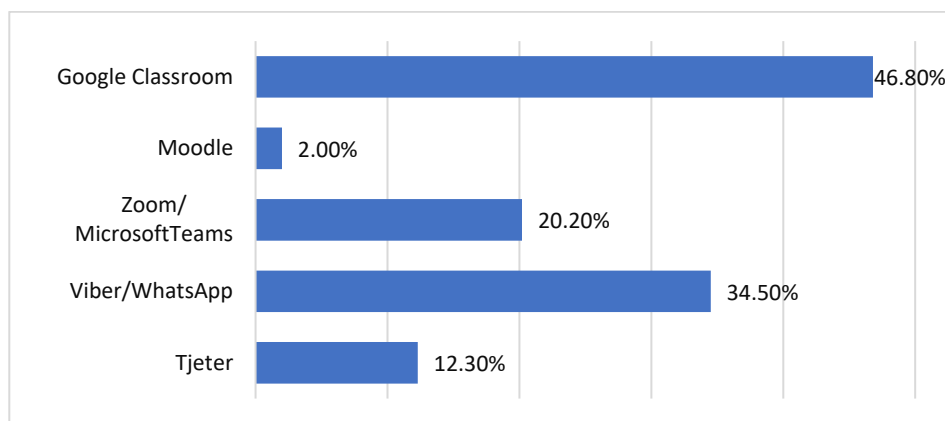
Nga analiza e pyetjes Si ndiheni kur mësimdhënësi ju jep mundësinë të shprehni opinionin tuaj? reflekton rëndësinë e pjesëmarrjes aktive në procesin mësimor. Nga 204 studentë, 62.7% (n=128) ndihen të vlerësuar dhe të motivuar, duke treguar një klimë të hapur akademike, ku opinionin i

studentit rrit përkatësinë dhe përkushtimin. Ky rezultat përputhet me teoritë që theksojnë mësimdhënien partnere dhe përfshirjen aktive.

Një pjesë tjetër, 23% (n=47), janë përgjigjur varet nga situata, duke treguar se ndjenja e vlerësimit varet nga mënyra e reagimit të mësimdhënësit, tema apo dinamika e klasës. Ndërkohë, 7.8% (n=16) ndihen të pasigurt dhe 6.4% (n=13) nuk u intereson, gjë që lidhet me mungesë besimi, indiferencë ose motivim të ulët.

Në terma pedagogjikë, lejimi i nxënësve për të shprehur opinionin është akt fuqizimi dhe demokratizimi i procesit, duke nxitur aftësitë e argumentimit, dialogut dhe dëgjimit të mendimeve të ndryshme. Për mësimdhënësit kjo nënkupton nevojën për të krijuar një ambient të hapur dhe jo gjykues.

Përfundimisht, shumica e nxënësve përfitojnë emocionalisht dhe motivohen nga përfshirja aktive, por ekziston ende një përqindje që përjeton pasiguri ose mungesë interesi. Kjo tregon nevojën për më shumë përkushtim institucional dhe pedagogjik për të garantuar që çdo nxënës ka hapësirë për shprehje.

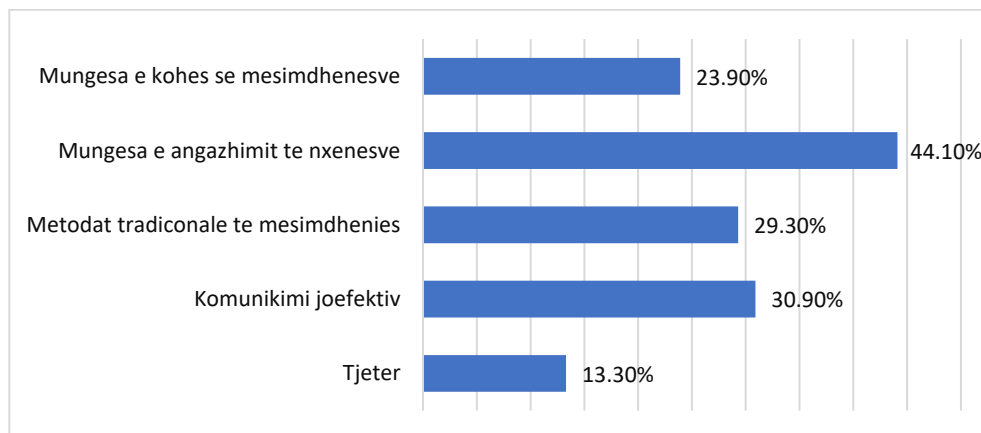
Grafiku 8. Identifikim i platformave digjitale ose mjeteve teknologjike që do të ndihmonin në përmirësimin e bashkëpunimit me mësimdhënësit.

Analiza e pyetjes Cilat platforma digjitale ose mjete teknologjike mendoni se do të ndihmonin në përmirësimin e bashkëpunimit me mësimdhënësit?

(235 përgjigje nga 204 nxënës) tregon preferencat për mjete që lehtësojnë komunikimin brenda dhe jashtë klasës.

Platforma më e përmendur është Google Classroom (46.8%, n=95), që shihet si efektive për menaxhimin e materialeve, detyrave dhe komunikimit të strukturuar. Viber/WhatsApp (34.5%, n=70) mbeten mjete praktike për komunikim të shpejtë dhe koordinim, por më shumë në mënyrë informale. Zoom/Microsoft Teams (20.2%, n=41) shihen si mjete të fuqishme për mësimin në distancë, konsultime dhe ndarje materiale, veçanërisht të rëndësishme pas përvojës së pandemisë.

Moodle është përmendur nga vetëm 2% (n=4), çka tregon mungesë përvojë ose perceptim si platformë më komplekse, megjithatë mbetet e fuqishme në arsimin e lartë. Ndërkohë, 12.3% (n=25) kanë përmendur platforma të tjera si Edmodo, Discord, Telegram ose mjete të reja të përshtatura për edukim.

Grafiku 9. Identifikimi i sfidave kryesore që e bëjnë të vështirë bashkëpunimin ndërmjet nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Nga analiza e pyetjes Cilat janë sfidat kryesore që e bëjnë të vështirë bashkëpunimin mes nxënësve dhe mësimitdhënësve? (n=266 përgjigje nga 204 studentë) ofrohet një panoramë e qartë mbi pengesat në ndërveprim.

Më e përmendura është mungesa e angazhimit të nxënësve (44.1%, n=83), që lidhet me motivimin e ulët, shkëputjen nga lënda apo faktorët socialë dhe emocionalë. Në vend të dytë renditet komunikimi joefektiv (30.9%, n=58), i cili përfshin vështirësi në dëgjim aktiv, qartësi dhe empati, duke krijuar moskuptime e distancë psikologjike. Po ashtu, metodat tradicionale të mësimdhënies (29.3%, n=55) e kthejnë nxënësin në dëgjues pasiv, duke kufizuar kreativitetin dhe dialogun.

Një faktor tjetër është mungesa e kohës së mësimdhënësve (23.9%, n=45), e ndikuar nga ngarkesa e lartë administrative, që kufizon mundësitë për konsultim individual. Ndërkohë, 13.3% (n=25) kanë përmendur elementë të tjerë si paragjykimet, klima e klasës apo pengesat teknologjike.

Në përfundim, sfidat janë të shumta dhe të ndërlidhura, pasi përgjegjësia ndahet ndërmjet nxënësve dhe mësimdhënësve. Zgjidhja kërkon qasje sistematike që kombinon trajnimin pedagogjik, fuqizimin e rolit të nxënësit dhe krijimin e një klime pozitive në klasë për bashkëpunim më efektiv me mësimdhënësin.

6.2. Rezultatet e hulumtimit me mësimdhënës

Cilat janë format kryesore të bashkëpunimit mes jush dhe nxënësve në klasë?

Intervista me M 1. Disa mësimdhënës flasin për rëndësinë e krijimit të një atmosfere të sigurt që nxënësit të ndihen rehat dhe të kenë mundësinë të shprehin mendimet e tyre pa frikë. Kjo është një pjesë që unë e mbështes plotësisht, pasi besoj që një mjedis i tillë është thelbësor për të krijuar një klimë bashkëpunimi mësimdhënës-nxënës.

Përveç kësaj, mësimdhënësit gjithashtu flasin për nevojën e ndihmës të drejtpërdrejtë në procesin e formave bashkëpunimit. Siç e shoh, ndihma që u japin nxënësve mësimdhënësit gjatë aktiviteteve në grupe është shumë e rëndësishme për të siguruar që ata të mbajnë angazhimin dhe të kuptojnë se çdo nxënës ka një rol të rëndësishëm gjatë të nxënës. Nëse një nxënës ka

vështirësi, ndihma nga shokët e klasës është shpesh shumë më efektive sesa një shpjegim individual nga mësimitdhënësi.

Unë mendoj se këto metoda janë efektive. Për shembull, mësimi i bazuar në projekte i bën nxënësit të angazhohen në mënyrë aktive dhe të zhvillojnë aftësi praktike.

Pjesëmarrjen aktive e inkurajoj përmes vendosjes së pritshmërive të qarta, përfshirjes së teknologjisë dhe dhënies së përgjigjes të menjëhershme. Gamifikimi, përmes sfidave të vogla, gjithashtu, ka dhënë rezultate të mira.

Projektet dhe puna në grup janë shumë të rëndësishme, sepse krijojnë lidhje të forta mes meje dhe nxënësve. Në projekte të bazuara në çështje reale, nxënësit kërkojnë udhëzime të vazhdueshme dhe kjo krijon një partneritet të vërtetë në procesin e të nxënësve. Nga ajo që kam parë, nxënësit shpesh nuk janë mjaftueshëm të informuar për mundësitë e bashkëpunimit. Megjithatë, ata tregojnë interes për mbështetje shtesë, sidomos kur u ofrohen orë konsultimi ose mundësi online. Shumë herë më pyesin për material shtesë, gjë që tregon dëshirën e tyre për të marrë më shumë ndihmë.

Përdor platforma online, si Google Classroom dhe Remind. Ato janë efektive, sepse krijojnë një linjë të shpejtë komunikimi dhe u japin nxënësve akses më të madh në materiale. Për përmirësimin e bashkëpunimit, mendoj se duhet të vendosen kontrata bashkëpunimi, të bëhen takime të shkurtra të rregullta për feedback dhe të përfshihen nxënësit në hartimin e aktiviteteve. Gjithashtu, trajnimi digjital i mësuesve dhe nxënësve do të ishte një ndihmë e madhe.

Intervista me M 2. Mësimitdhënësit e shohin bashkëpunimin me nxënësit si një proces që nuk kufizohet vetëm në orën e mësimit, por shtrihet edhe jashtë saj. Për këtë arsye, kam zhvilluar disa forma të punës bashkëpunuese. Shumë shpesh nxënësit i ndaj në grupe të vogla, kur punojnë mbi detyra të caktuara dhe prezantojnë para klasës. Gjithashtu, metoda Think-Pair-Share është një nga teknikat më të dobishme që përdor, sepse përfshin të gjithë nxënësit. Kam aplikuar edhe metodën e stacioneve (station teaching), pasi nxënësit kalojnë nga një aktivitet në tjetrin. Kjo i mban aktivë dhe u jep mundësi të përjetojnë forma të ndryshme të të nxënësve. Në të njëjtën kohë, modeli i klasës së kthyer (flipped classroom) më ka dhënë shumë mundësi për ta përdorur

orën e mësimit për aplikime praktike. Mendoj se këto forma janë mjaft efektive. Për shembull, në klasën e kthyer nxënësit e shfrytëzojnë kohën në mënyrë shumë më produktive.

Vlerësim nga bashkëpunëtorët (Peer review), gjithashtu, i mëson nxënësit të japin dhe të marrin një përgjigje, duke ndërtuar kulturë bashkëpunimi. Pjesëmarrjen aktive e inkurajoj përmes një atmosfere të sigurt dhe nxitëse. Përdor teknologjinë dhe gamifikimin për ta bërë procesin më tërheqës. Një element që e kam parë shumë efektiv është dhënia e feedback-ut të menjëhershëm dhe vlerësimi i kontributit të secilit nxënës.

Projektet dhe puna në grup janë të domosdoshme. Nëpërmjet tyre, nxënësit punojnë jo vetëm mes vete, por edhe më afër me mua. Për shembull, kur punojmë mbi një projekt të bazuar në çështje reale, unë jam gjithmonë aty për të dhënë udhëzime, gjë që e bën procesin më të pasur.

Në lidhje me informimin, mendoj se shumë nxënës nuk e dinë gjithmonë se si mund të bashkëpunojnë me mësuesin. Disa tregojnë interes duke kërkuar ndihmë jashtë orarit, ndërsa të tjerë ngurrojnë. Për këtë arsye, unë i ftoj shpesh në seanca shtesë ose i nxis të shprehin nevojat e tyre.

Unë përdor platforma si Google Classroom për detyra dhe shpërndarje materialesh dhe Remind për komunikim të shpejtë. Të dyja kanë qenë shumë efektive për mbajtjen e një komunikimi të qëndrueshëm.

Për përmirësimin e bashkëpunimit, sugjeroj vendosjen e rregullave të qarta, përfshirjen e nxënësve në hartimin e aktiviteteve dhe përdorimin e mjeteve digjitale bashkëpunuese. Gjithashtu, komunitetet e të nxënësve, ku nxënësit dhe mësuesit reflektojnë së bashku, do të ishin një hap i madh.

Intervista me M 3. Sipas përvojës së mësimdhënësve, format kryesore të bashkëpunimit me nxënësit janë diskutimet interaktive gjatë orës, punët në grupe, projektet e përbashkëta dhe konsultimet individuale. Këto forma krijojnë mundësi që nxënësit të ndihen të përfshirë, të marrin përgjegjësi për të nxënësit e tyre dhe të zhvillojnë aftësi bashkëpunuese. Mendoj se këto forma janë efektive, sepse procesi i të nxënësve bëhet më i gjallë dhe më i afërt me realitetin, megjithatë mbetet sfida angazhimi i të gjithë nxënësve në mënyrë të barabartë.

Pjesëmarrjen aktive e inkurajojnë përmes pyetjeve nxitëse, lidhjes së temës me situata reale dhe lojërave edukative. Më pëlqen të krijoj një ambient të hapur, ku nxënësit nuk ndihen të frikësuar nga gabimet. Projektet dhe puna në grup kanë rol të madh, sepse zhvillojnë aftësi sociale, përgjegjësi kolektive, dhe forcojnë marrëdhënien ndërmjet nesh. Nxënësit janë përgjithësisht të informuar për mundësitë e bashkëpunimit dhe shpesh kërkojnë mbështetje, sidomos për projekte dhe teste. Në këtë drejtim, kam përdorur platforma si e-mail dhe WhatsApp për komunikim jashtë orarit. Përmirësimi i bashkëpunimit do të kërkonte më shumë metoda digjitale, dëgjim të mendimeve të nxënësve, dhe plane mësimore që reflektojnë interesat e tyre.

Nga praktikat që kam përdorur, më kanë rezultuar shumë efektive debatet tematike, hulumtimet në terren dhe prezantimet nga nxënësit. Do të dëshiroja të shihja një qasje më gjithëpërfshirëse, ku nxënësit përfshihen më shumë në vendimmarrje dhe përdoret më shumë teknologjia. Sugjerimi im kryesor është ndërtimi i një klime me respekt dhe mirëbesim, ku nxënësit ndihen bashkëkrijues të procesit.

Intervista me M 4. Sipas mësimdhënësve, format kryesore të bashkëpunimit me nxënësit janë individuale, në çifte, në grupe dhe frontale. Forma ballore mbetet më e pranishme, pasi orën gjithmonë e filloj duke iu drejtuar të gjithëve. Megjithatë, kombinoj edhe punën në grupe për t'u dhënë nxënësve hapësirë të shprehur. Mendoj se këto forma janë pjesërisht efektive, por sfida kryesore është numri i madh i nxënësve, i cili shpesh e bën të vështirë gjithëpërfshirjen.

Pjesëmarrjen e inkurajoj duke kërkuar disiplinë, si hap fillestar, duke përdorur shembuj ilustrues, video dhe foto domethënëse. Nxënësit shpesh aktivizohen përmes këtyre metodave. Projektet dhe puna në grupe kanë një rol të madh, pasi u japin nxënësve guxim të prezantojnë, të komunikojnë dhe të zhvillojnë mendimin kritik e kreativ.

Nxënësit janë përgjithësisht të informuar për mundësitë e bashkëpunimit, megjithatë shpesh iu mungon informacioni më i detajuar. Platforma online nuk janë përdorur shpesh për shkak të mungesës së pajisjeve, por në disa raste i kemi përdorur telefonat për materiale edukative. Përmirësimi i

bashkëpunimit do të kërkonte reduktim të numrit të nxënësve për klasë dhe respekt të ndërsjellë.

Nga praktikat që kam përdorur, më së shumti kanë funksionuar prezantimet individuale, punët në grupe dhe stimulimet e roleve që e bëjnë nxënësin pjesë aktive. Do të dëshiroja të shihja më shumë hapësira të përshtatshme për mësim, si kabinete të veçanta për lëndë të ndryshme. Sugjeroj që modeli i ardhshëm i bashkëpunimit të përfshijë respekt, disiplinë dhe investim më të madh institucional në arsim.

Intervista me M 5. Gjithashtu, format kryesore të bashkëpunimit me nxënësit realizohen në nivel të kënaqshëm, si në klasë ashtu edhe online. Përveç diskutimeve e detyrave, komunikojmë edhe përmes email-it apo platformave si Skype. Këto forma janë efektive vetëm pjesërisht, sepse shkolla jonë ka mungesë hapësirash dhe pajisjesh teknologjike.

Pjesëmarrjen e nxis përmes strategjive bashkëkohore me nxënësin në qendër, si të nxëniet e pavarur dhe grupor. Projektet dhe puna në grupe janë domethënëse, sepse më japin mua rolin e fasilituesit, udhëzuesit e orientuesit. Nxënësit ndihen më të vlerësuar kur angazhohen në projekte konkrete dhe tregojnë përkushtim.

Nxënësit shpesh nuk janë shumë të informuar për mundësitë e bashkëpunimit për shkak të kohës së kufizuar, megjithatë shfaqin interes të madh kur krijohet hapësira për të. Në periudhën e pandemisë kemi përdorur platformat online, si Classroom, Zoom dhe Kahoot, të cilat ishin shumë efektive.

Përmirësimi i bashkëpunimit kërkon kushte më të mira pune, pajisje me kabinete dhe mjete të konkretizimit. Nga praktikat që kanë funksionuar më mirë përmend hartimin e kriteve të suksesit, përdorimin e burimeve të ndryshme dhe angazhimin në projekte nga jeta reale. Do të dëshiroja të shihja më shumë përdorim të teknologjisë dhe gatishmëri të nxënësve për të qëndruar më gjatë në shkollë. Modeli më efektiv, sipas meje, duhet të nisë që nga planifikimi, me përfshirjen aktive të nxënësve në çdo hap.

Intervista me M 6. Nga format e bashkëpunimit me nxënësit zhvillohen drejtpërdrejt në klasë dhe ndonjëherë në mënyrë indirekte përmes email-it.

Përdor edhe forma të shkruara e verbale (folura). Megjithëse janë të kufizuara, disa prej tyre janë efektive. Për shembull, komunikimi përmes mjeteve vizuale dhe teknologjisë ndihmon shumë.

Pjesëmarrjen e nxis duke i motivuar me detyra krijuese, prezantime dhe lavdërime të vazhdueshme. Projektet dhe puna në grupe kanë rol pozitiv dhe zhvillues për nxënësin, sepse e rrisin komunikimin, afërsinë dhe motivimin. Nxënësit janë pjesërisht të informuar për mundësitë e bashkëpunimit dhe shpesh vetëm më të interesuarit kërkojnë mbështetje shtesë.

Platformat online i përdor rrallë, por gjatë pandemisë ishin të domosdoshme. Përmirësimi i bashkëpunimit do të kërkonte më shumë mjete të konkretizimit, si tabela të mençura dhe kushte më të mira të punës. Nga praktikat që kanë dhënë rezultate janë përdorimi i teknologjisë, angazhimi në aktivitete kreative dhe puna në grupe.

Ndryshimet që do të dëshiroja t'i shihja janë reduktimi i numrit të nxënësve në klasë dhe përdorimi më i madh i teknologjisë nga nxënësit.

Intervista me M 7. Format kryesore të bashkëpunimit me nxënësit përfshijnë diskutimet, debatet dhe detyrat e udhëzuara. Përdor edhe ushtrime praktike dhe mbështetje individuale. Mendoj se këto forma janë efektive kur përdoren qëllimisht dhe të përshtatura me nevojat e nxënësve. Ato e vendosin nxënësin në qendër të procesit dhe nxisin mendimin kritik.

Pjesëmarrjen e nxis duke krijuar një mjedis të sigurt e të hapur, ku çdo mendim vlerësohet. Inkurajoj pyetje dhe diskutime pa u përqendruar vetëm te përgjigjet e sakta, por edhe tek arsyetimi. Projektet dhe puna në grupe krijojnë një mjedis ku komunikimi është më i lirshëm dhe nxënësit ndihen më të përfshirë. Kjo forcon marrëdhënien ndërmjet mësimit dhe nxënësve.

Nxënësit shpesh hezitojnë jo për mungesë interesi, por nga pasiguria. Platformat online aktualisht nuk i përdor, por gjatë pandemisë kemi përdorur Google Classroom dhe Zoom, të cilat ishin efektive. Përmirësimi i bashkëpunimit kërkon më shumë dialog të hapur, kthim informacioni të rregullt, orar të përshtatshëm, dhe respekt të ndërsjellë.

Nga praktikat më efektive që kam përdorur janë bisedat individuale, ndihma jashtë orarit dhe aktivitetet krijuese. Do të dëshiroja më shumë përfshirje të nxënësve në procesin mësimor dhe përdorim të qëllimshëm të teknologjisë. Një model më efektiv duhet të mbështetet në komunikim të hapur, ndërtim besimi dhe respekti.

Intervista me M 8. Sipas mësimdhënësve, në lëndët praktike bashkëpunimi me nxënësit zhvillohet në shumë forma: teori, programe simulative dhe realizim praktik. E gjithë puna përqendrohet në dosjen e nxënësit në formë online. Këto forma janë shumë efektive, sepse aftësojnë nxënësin për punë konkrete dhe rrisin transparencën. Vlerësimi online ka ofruar mundësi të mira për të qenë gjithmonë të informuar.

Pjesëmarrjen e nxis duke filluar me vizualizimin e temës, duke përdorur stimulime dhe më pas duke kaluar në realizim praktik. Projektet dhe puna ekipore kanë rol të madh, pasi i mësojnë nxënësit të bëjnë pyetje relevante, të dëgjojnë, të analizojnë dhe të klasifikojnë informacionet. Këto aftësi janë të vlefshme për jetën dhe punën.

Nxënësit janë të informuar për mundësitë e bashkëpunimit dhe tregojnë gatishmëri për bashkëpunim në çdo formë. Kam përdorur platforma online, si Google Classroom, Zoom dhe Microsoft Teams, të cilat kanë qenë mjaft efektive. Përmirësimi i bashkëpunimit kërkon kushte më të mira pune, mjete teknologjike dhe aktivitete ekstrakurrikulare.

Nga praktikat që kam zbatuar, më të suksesshmet kanë qenë kuizet, projektet kërkimore dhe realizimi i programeve kulturore. Ndryshimet që do të dëshiroja janë më shumë qasje në platforma dhe kabinete të veçanta për lëndë. Sugjerimi im është të krijohen grupe debati dhe aktivitete atraktive që zhvillojnë mendimin kritik dhe aftësitë e bashkëpunimit të nxënësve dhe mësimdhënësve.

Përmbledhje e rezultateve të intervistave: M 1, M 2, M 3, M 4, M 5, M 6, M 7, M 8, mbi format e bashkëpunimit ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve.

Ky hulumtim ka për qëllim të shqyrtojë praktikat e përdorura nga mësimdhënësit për të lehtësuar bashkëpunimin dhe angazhimin e nxënësve

në klasë, me një fokus të veçantë në metodat e mësimdhënies që inkurajojnë bashkëpunimin dhe zhvillimin e aftësive sociale dhe akademike të nxënësve. Analiza e intervistave të realizuara me mësimdhënës të ndryshëm ka zbuluar një gamë të gjerë metodash mësimore, të cilat janë përdorur për të rritur pjesëmarrjen aktive të nxënësve dhe për të krijuar mundësi për bashkëpunim dhe angazhim më të thellë gjatë procesit të mësimdhënies.

Metodat dhe strategjitë e bashkëpunimit, grupet e vogla dhe diskutimet me nxënës:

Shumë mësimdhënës i përdorin metodat e punës në grupe të vogla dhe diskutimet interaktive si "Think-Pair-Share", të cilat ndihmojnë në përfshirjen e të gjithë nxënësve dhe mundësojnë ndarjen e ideve dhe mendimeve.

Mësimdhënësit e intervistuar përdorin metodën e ndërrimit të aktiviteteve mësimore (station teaching), sipas së cilës nxënësit kalojnë nga një aktivitet në tjetrin, duke i dhënë mundësinë të përjetojnë stile të ndryshme të të nxënit. Po ashtu, modeli i klasës së kthyer (flipped classroom) është përdorur për të inkurajuar nxënësit të vijnë të përgatitur për orët e mësimin, duke përqendruar orën në aplikimin e njohurive dhe zhvillimin e aftësive praktike, përveç shpjegimit të teorisë.

Përdorimi i teknologjisë dhe platformave online: platformave si Google Classroom dhe Remind (rikujtoj), ka mundësuar krijimin e mundësive për komunikim të shpejtë dhe ndarjen e materialeve edukative me nxënësit. Përdorimi i teknologjisë ka kontribuar në përmirësimin e komunikimit dhe ka mundësuar që nxënësit të kenë qasje në burime të mëtejshme dhe të kërkojnë ndihmë jashtë orarit të mësimin.

Projekte dhe puna në grupe: Projektet e bazuara në çështje reale dhe puna në grupe janë vlerësuar si praktika shumë të rëndësishme për zhvillimin e aftësive bashkëpunuese dhe për nxënësit që të marrin përgjegjësi për mësimin e tyre. Nxënësit janë përfshirë në projekte që lidhen me situata të jetës reale, të cilat kërkojnë ndërveprim të vazhdueshëm me mësuesin dhe me bashkëkohësit e tyre.

Pjesëmarrja aktive dhe angazhimi i nxënësve: Një prej qëllimeve kryesore të mësimdhënësve është rritja e pjesëmarrjes aktive të nxënësve. Përdorimi i pyetjeve nxitëse dhe lidhja e temave me situata reale kanë ndihmuar në përfshirjen e të gjithë nxënësve. Ndërkohë, shumë mësues kanë vënë re se nxënësit shpesh nuk janë të mjaftueshëm të informuar për mundësitë e bashkëpunimit dhe kërkojnë mbështetje shtesë, jashtë orarit. Kjo ka theksuar rëndësinë e krijimit të mundësive për komunikim jashtë orarit, si dhe nevojën për ofrimin e mundësive të përditësuara për përfshirje.

Përmirësimi i bashkëpunimit dhe rekomandimet: Po ashtu, vendosja e orëve të konsultimit dhe përdorimi i mjeteve digjitale për të mbështetur procesin e mësimdhënies do të ishte një hap i rëndësishëm drejt përmirësimit të bashkëpunimit ndërmjet nxënësve dhe mësimdhënësve. Pjesëmarrja e nxënësve në vendimmarrje dhe përfshirja e tyre në planifikimin e aktiviteteve mësimore janë elemente të tjera që mund të përmirësojnë bashkëpunimin dhe të krijojnë një ambient më të motivuar dhe produktiv për të gjithë.

7. PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

7.1. Përfundime

Ky hulumtim ka identifikuar format e ndryshme të bashkëpunimit ndërmjet mësimdhënësve dhe nxënësve dhe ka analizuar ndikimin e tyre në përvojën arsimore dhe suksesin e nxënësve. Diskutimet në klasë dhe projektet në grup janë identifikuar si dy format më të efektshme për bashkëpunimin, pasi ato inkurajojnë angazhimin aktiv të nxënësve, nxisin mendimin kritik dhe rritin përfshirjen në mësim. Shumica e nxënësve (67%) kanë deklaruar se sukcesi i tyre është i lidhur drejtpërdrejt me mbështetjen që marrin nga mësimdhënësit. Një pjesë e konsiderueshme e nxënësve ndihen të afërt dhe të mbështetur nga mësimdhënësit dhe këtë lidhje e konsiderojnë si një burim motivimi dhe mbështetjeje për përballimin e sfidave arsimore. Megjithatë, një grup i caktuar nxënësish ka raportuar ndjenja të pasigurisë dhe mungesë ndërveprimi me mësimdhënësit, duke sugjeruar se ende ekziston një nevojë

për përmirësimin e kushteve të komunikimit dhe krijimin e një mjedisi më të sigurt dhe mbështetës për të gjithë nxënësit.

Hulumtimi gjithashtu ka identifikuar disa sfida të mëdha që pengojnë bashkëpunimin efektiv ndërmjet mësimit dhe nxënësve. Mungesa e angazhimit të nxënësve është një nga pengesat më të mëdha, duke u lidhur ngushtë me motivimin e ulët dhe ndikimin e faktorëve socialë dhe emocionalë. Po ashtu, përdorimi i metodave tradicionale të mësimit dhe mungesa e komunikimit efektiv janë barrierat kryesore që kontribuojnë në mungesën e bashkëpunimit dhe nuk inkurajojnë një marrëdhënie të hapur dhe të shëndetshme mes mësimit dhe nxënësve. Këto sfida janë të lidhura me stilin e mësimit, kushte mjedisore dhe shkaqe të tjera, si ngarkesa e lartë administrative që u pengon mësimit të përkushtohen më shumë ndaj nevojave individuale të nxënësve.

Në përfundim, përfshirja e nxënësve nga të tri klasat e arsimit të mesëm të lartë në Kosovë e bën të mundur që rezultatet e përgjithshme të analizohen edhe në funksion të nivelit të shkollimit, duke identifikuar ndryshimet potenciale në përvoja, qëndrime dhe perceptime për bashkëpunimin me mësimit.

Në përfundim, të dhënat tregojnë se mësimit mbështeten më së shumti në diskutimet në klasë dhe në grupe, si forma kryesore, ndërsa ka nevojë për zgjerimin e pjesëmarrjes së të gjithë nxënësve.

Rezultatet tregojnë se shumica e nxënësve përfitojnë emocionalisht dhe motivohen kur përfshihen në mënyrë aktive në klasë, por një përqindje jo e vogël ende përjetojnë pasiguri ose mungesë interesi. Kjo flet për nevojën e rritjes së përkushtimit institucional dhe pedagogjik për të siguruar që çdo nxënës ka vlerë dhe hapësirë për shprehje, duke ndërtuar kështu një arsim më gjithëpërfshirës dhe transformues.

Shumica e nxënësve ndihen të lirë gjithmonë ose ndonjëherë për të bërë pyetje, ekzistenca e një përqindjeje të konsiderueshme që përjeton kufizime në këtë drejtim kërkon reflektim institucional. Nevojitet trajnimi i vazhdueshëm i mësimit për ndërtimin e një klime të sigurt dhe gjithëpërfshirëse, ku çdo nxënës, pavarësisht prejardhjes, personalitetit apo

stilit të të nxënit, të ndihet i inkurajuar për të kërkuar ndihmë dhe të marrë përgjigje me respekt dhe profesionalizëm.

Nga të dhënat e analizuara mund të përmbliidhen disa përfundime kryesore:

Komunikimi efektiv midis mësimeve dhe nxënësve është forma më e rëndësishme e bashkëpunimit, duke ndikuar në krijimin e një klime pozitive në klasë. Përfshirja e nxënësve në procesin mësimor përmes metodave interaktive (diskutime, punë në grupe, projekte praktike) rrit ndjeshëm motivimin dhe rezultatet e nxënësve. Respekti dhe mirëkuptimi reciprok janë faktorë thelbësorë që forcojnë besimin ndërmjet mësimeve dhe nxënësve, duke ulur distancën tradicionale ndërmjet tyre. Mbështetja institucionale dhe qasja e drejtuesve të shkollave luajnë rol të rëndësishëm në promovimin e formave bashkëkohore të bashkëpunimit. Ekziston ende nevoja për trajnime të vazhdueshme të mësimeve, sidomos në përdorimin e metodave të reja pedagogjike dhe menaxhimit të marrëdhënieve ndërpersonale.

Hulumtimi tregon se përdorimi i metodave të ndryshme mësimore, si punët në grupe, metodat interaktive dhe gamifikimi, si dhe përdorimi i teknologjisë dhe platformave online, kanë krijuar mundësi të mëdha për zhvillimin e bashkëpunimit në klasë. Sidoqoftë, ka ende sfida në lidhje me përfshirjen e të gjithë nxënësve dhe përdorimin e më shumë mjeteve teknologjike. Përmirësimi i kushteve të punës dhe krijimi i mundësive më të mira për përdorimin e teknologjisë do të ishte një hap i rëndësishëm për përmirësimin e bashkëpunimit dhe angazhimit të nxënësve në klasë.

7.2. Rekomandime

Bazuar në përfundimet e nxjerra nga ky hulumtim, janë propozuar disa rekomandime për përmirësimin e bashkëpunimit dhe komunikimit ndërmjet mësimeve dhe nxënësve në arsimin e mesëm të lartë në Kosovë.

Këto rekomandime synojnë të rrisin cilësinë e mësimit dhe të përmirësojnë përvojën arsimore të nxënësve.

Trajnimi i mësimit në metoda bashkëkohore dhe aktive të mësimit:

Mësimit duhet të trajnohen dhe të inkurajohen të përdorin metoda të reja dhe bashkëkohore të mësimit, si debatet, projektet kreative, lojërat edukative, dhe punën në grupe.

Përdorimi i platformave digjitale në mësimit:

Integrimi i platformave digjitale, si Google Classroom, Zoom dhe Microsoft Teams, është thelbësor për të ndihmuar nxënësit të menaxhojnë materialet mësimore dhe të kenë mundësi për konsultime dhe mbështetje të vazhdueshme.

Krijimi i mundësive për konsultime individuale dhe aktivitete jashtë klasës:

Mësimit duhet të krijojë mundësi për konsultime individuale dhe aktivitete jashtë klasës, si vizitat studimore, punëtoritë dhe diskutimet jashtë orarit të mësimit, për të ndihmuar nxënësit të zhvillojnë aftësi të rëndësishme sociale dhe arsimore. Këto aktivitete ofrojnë mundësi për zhvillim të mëtejshëm dhe forcojnë marrëdhëniet ndërmjet nxënësve dhe mësimit.

Krijimi i një klime të sigurt dhe mbështetëse psikologjike në klasë:

Nxënësit duhet të ndihen të sigurt për të bërë pyetje dhe për të shprehur mendimet e tyre pa frikë nga gjykimi. Mësimit duhet të zhvillojë aftësi për të krijuar një mjedis mbështetës dhe për të inkurajuar nxënësit që të angazhohen në diskutime dhe të kërkojnë ndihmë kur kanë nevojë.

Promovimi i partneritetit me prindërit dhe komunitetin:

Për të forcuar bashkëpunimin, është e rëndësishme që mësimit të krijojë partneritete të qëndrueshme me prindërit dhe komunitetin. Ky bashkëpunim mund të ndihmojë në ndërtimin e një mjedisi arsimor gjithëpërfshirës dhe mbështetës për zhvillimin e nxënësve, duke siguruar që çdo palë të jetë e angazhuar dhe e informuar rreth zhvillimit të nxënësve dhe nevojave të tyre edukative.

Trajnime profesionale për mësimit:

Të zhvillohen programe të rregullta për ngritjen e kapaciteteve të tyre në fushën e komunikimit dhe të pedagogjisë bashkëkohore.

Monitorim dhe mbështetje institucionale:

Të vendosen mekanizma për vlerësimin e rregullt të cilësisë së bashkëpunimit dhe të ndërmerren masa për përmirësimin e tij.

Referencat:

- Allen, J. P., Hamre, B., Pianta, R., & Gregory, A. (2013). Observations of effective teacher-student interactions in secondary school classrooms: Predicting student achievement with the Classroom Assessment Scoring System-Secondary. *School Psychology Review*, 42(1), 76–98.
<https://doi.org/10.1080/02796015.2013.12087492>
- Dreshaj, A., Muzlijaj, H., Nikqi, H., & Feka, F. (2013). The forms of cooperation with the school community in Kosovo's schools. *International Journal of Secondary Education*, 1(4), 14–17.
<https://doi.org/10.11648/j.ijsedu.20130104.11>
- Gixhari, M. (2019). Analizë e efektivitetit të mësimdhënies në bazë të rezultateve shumëvjeçare të vlerësimit me notë të nxënësve. In *Tenth International Conference on Education and Social Sciences – Challenges Towards the Future* (Vol. 3). Bialystok, Poland.
- Hennessy, S., Calcagni, E., Leung, A., & Mercer, N. (2021). An analysis of the forms of teacher-student dialogue that are most productive for learning. *Language and Education*, 35(3), 186–211.
<https://doi.org/10.1080/09500782.2021.1956943>
- Hofkens, T., Pianta, R. C., & Hamre, B. (2023). Teacher-student interactions: Theory, measurement, and evidence for universal properties that support students' learning across countries and cultures. In R. Maulana et al. (Eds.), *Effective teaching around the world* (Chapter 18). Springer.
https://doi.org/10.1007/978-3-031-31678-4_18
- Jedel, I., & Palmquist, A. (2021). Teachers' perception and adoption of a gamified blended learning implementation in upper secondary education. In *Proceedings of the 5th Annual International GamiFIN Conference 2021* (Hybrid Event) (p. 62). Levi, Lapland, Finland.

[https://www.bing.com/search?pglt=2083&q=6.+Jedel%2C+I.%2C+%26+Palmquist%2C+A.+\(2021\).+Teachers%E2%80%99+percept](https://www.bing.com/search?pglt=2083&q=6.+Jedel%2C+I.%2C+%26+Palmquist%2C+A.+(2021).+Teachers%E2%80%99+percept)

Muzlijaj, H. (2014). Format e bashkëpunimit shkollë-komunitet. Instituti Pedagogjik i Kosovës. Retrieved from <https://ipkmasht.rks-gov.net/2014/01/01/kerkime-pedagogjike-4/>

Musai, B. (2003). Metodologji e mësimdhënies. Tiranë.

Rexha, Xh. (2019). Teori dhe strategji të mësimdhënies: Qasja konstruktive-kolegji. Prishtinë, Kosovë.

Rexhepi, B. I., & Veseli, K. I. (2020). Prindërimi dhe efektet e tij në mësimdhënien bashkëkohore. Prishtinë, Kosovë.

Saks, K., Hunt, P., Leijen, Ä., & Lepp, L. (2025). From zero collaboration to teamwork: Forms of teacher collaboration and factors that support or hinder it. *Education Sciences*, 15(1), 87.
<https://doi.org/10.3390/educsci15010087>

Deva-Zuna, A., Potera, I., & Mehmeti, S. (2024). Sinergjia pedagogjike e partneritetit shkollë-komunitet: Perspektivat. Prishtinë.

Botues

Instituti Pedagogjik i Kosovës

Shtypi

Shtypshkronja “Blendi”, Prishtinë

Tirazhi: 300 copë

Katalogimi në botim – (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”